

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 16. lipnja 2023.
(OR. en)

10607/23

Međuinstitucijski predmeti:
2023/0076(COD)
2023/0077(COD)

ENER 358
ENV 687
CLIMA 304
COMPET 621
CONSOM 232
FISC 126
CODEC 1123

NAPOMENA

Od: Odbor stalnih predstavnika (dio 1.)

Za: Vijeće

Br. dok. Kom.: 7435/23 +ADD1
7440/23 +ADD1

Predmet: Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o izmjeni Uredbe (EU) br. 1277/2011 i Uredbe (EU) 2019/942 radi poboljšanja zaštite Unije od manipulacije tržištem na veleprodajnom tržištu energije
Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o izmjeni uredaba (EU) 2019/943 i (EU) 2019/942 te direktiva (EU) 2018/2001 i (EU) 2019/944 radi poboljšanja modela tržišta električne energije u Uniji
– opći pristup

I. UVOD

1. Komisija je 14. ožujka 2023. predstavila Prijedlog uredbe o poboljšanju modela tržišta električne energije u Uniji (EMD) i Uredbu o poboljšanju zaštite Unije od manipulacije tržištem na veleprodajnom tržištu energije (REMIT).

2. Ti prijedlozi uslijedili su nakon vrlo visokih cijena i nestabilnosti na tržištima električne energije zabilježenih 2021. i 2022. te se temelje na trima stupovima, a to su: zaštita potrošača, povećanje stabilnosti i predvidljivosti troškova energije kako bi se doprinijelo konkurentnosti gospodarstva EU-a te poticanje novih ulaganja u energiju.

II. TRENUTAČNO STANJE

1. U drugoj polovici ožujka 2023. švedsko predsjedništvo započelo je pregovore o prijedlozima u okviru Radne skupine za energetiku. Na temelju ishoda tih rasprava predsjedništvo je podnijelo pet revizija tih uredaba.
2. Rad na tim prijedlozima ubrzan je tijekom posljednjih mjeseci, a ministri i ministrice raspravljali su o njima i na sastanku Vijeća za promet, telekomunikacije i energetiku (energetika) 28. ožujka 2023. u Bruxellesu, na kojem su pružene smjernice za daljnji rad.
3. O prijedlozima je raspravljao i Odbor stalnih predstavnika 31. svibnja, pri čemu je glavni naglasak bio na dvosmjernim ugovorima za razlike, proglašavanju krize cijena električne energije na regionalnoj razini ili razini Unije te mehanizmima za razvoj kapaciteta. Odbor je pružio predsjedništvu političke smjernice i odredio smjer za daljnji rad.
4. Trenutačna peta revidirana verzija uredaba, kako je navedena u dokumentima 10605/23 i 10606/23, trebala bi poslužiti kao osnova za opći pristup. Novi tekst označen je **podebljanim i podcrtanim** slovima, a izbrisani tekst simbolom [...]. Tekst iz prethodnih revidiranih verzija označen je **podebljanim** slovima, a izbrisani tekst simbolom **/.../**.

III. RAD U OKVIRU EUROPSKOG PARLAMENTA I DRUGIH TIJELA UNIJE

1. U Europskom parlamentu Odbor za industriju, istraživanje i energetiku (ITRE) nadležan je za oba predmeta. Izvjestiteljem za EMD imenovan je zastupnik u Europskom parlamentu Nicolás González Casares (S&D, Španjolska), a za REMIT zastupnica Maria da Graça Carvalho (EPP, Portugal). Parlament bi oba izvješća trebao donijeti u rujnu 2023.
2. Europski gospodarski i socijalni odbor i Odbor regija još nisu dostavili svoja mišljenja.

IV. GLAVNI ELEMENTI KOMPROMISNOG PRIJEDLOGA PREDSJEDNIŠTVA

1. Države članice poduprle su način na koji su se rasprava Odbora stalnih predstavnika i rasprave u okviru Radne skupine za energetiku uzimale u obzir tijekom rada na četirima revizijama tih dvaju prijedloga.
2. Radi pravne sigurnosti i jasnoće članci 2. i 3. predložene uredbe o tržištu električne energije, kojima se izmjenjuju direktive (EU) 2018/2001 i (EU) 2019/944, odvojit će se od te uredbe i postati samostalna direktiva. Riječ je o pravnoj i tehničkoj prilagodbi koja ne utječe na bitne odredbe prijedlogâ.
3. Najvažnije se promjene mogu sažeti kako slijedi:

U pogledu EMD-a:

1. U članku 7.a Uredbe proizvod za smanjenje vršne potrošnje koji države članice mogu nabaviti i aktivirati kako bi se postiglo smanjenje potražnje za električnom energijom tijekom vršnih sati povezan je s člankom 66.a Direktive u kojem se utvrđuju uvjeti za proglašavanje krize cijena električne energije na regionalnoj razini ili na razini Unije. Proizvod je ograničen na trajanje utvrđeno krize cijena na temelju članka 66.a stavka 2.

2. U članku 7.b Uredbe operatori prijenosnih sustava (OPS-ovi) i operatori distribucijskih sustava (ODS-ovi) mogu se koristiti podacima iz namjenskih mjernih uređaja samo uz pristanak krajnjeg kupca. Ako krajnji kupac nema ugrađeno pametno brojilo ili ako pametno brojilo krajnjeg kupca ne isporučuje potrebne podatke koji omogućuju upravljanje potrošnjom ili usluge fleksibilnosti, OPS-ovi i ODS-ovi prihvaćaju podatke iz namjenskog mjernog uređaja, ako su dostupni.
3. Prema članku 8. Uredbe do 1. siječnja 2026. unutardnevno prekozonsko tržište zatvara se najranije 30 minuta prije stvarnog vremena. Međutim, regulatorno tijelo određene države članice na zahtjev nadležnog OPS-a može odobriti odstupanje od tog zahtjeva najkasnije do 1. siječnja 2029., podložno procjeni učinka i akcijskom planu za skraćivanje vremena zatvaranja unutardnevnog prekozonskog tržišta na 30 minuta. To se odstupanje može dodatno produljiti za najviše tri godine, podložno revidiranom akcijskom planu i procjeni učinka. Najkasnije do 1. siječnja 2032. unutardnevno prekozonsko tržište zatvara se najranije 30 minuta prije stvarnog vremena.
4. Kad je riječ o članku 9. Uredbe, provedba regionalnih virtualnih čvorišta sada podliježe procjeni učinka. Nakon takve procjene Komisija donosi provedbeni akt kojim se utvrđuje model dugoročnog tržišta Unije na temelju regionalnih virtualnih čvorišta i uz potporu barem dugoročnih prava prijenosa koja izdaju OPS-ovi. Taj provedbeni akt uključuje, među ostalim, metodologiju za definiranje zemljopisnog opsega regionalnih virtualnih čvorišta i metodologiju za izračun referentnih cijena za regionalna virtualna čvorišta.
5. Kad je riječ o članku 19. Uredbe, pojašnjeno je da se naknada zbog smanjenog kapaciteta interkonekcijskih vodova za operatore odobalnih postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora u odobalnoj zoni trgovanja odnosi na operatore postrojenja koji su izravno povezani s dvjema zonama trgovanja ili više njih. Ta naknada ne premašuje ukupan prihod od zagušenja ostvaren na interkonekcijskim vodovima između dotičnih odobalnih zona trgovanja na godišnjoj osnovi.

6. U skladu s člankom 19.a Uredbe države članice promiču primjenu ugovora o kupnji energije uklanjanjem neopravdanih prepreka i nerazmjernih ili diskriminirajućih postupaka ili naknada. Pojašnjeno je i da instrumenti za promicanje primjene ugovora o kupnji energije mogu uključivati, ali nisu ograničeni na, programe jamstava koje podupire država po tržišnim cijenama, privatna jamstva ili instrumente koji objedinjuju potražnju za ugovorima o kupnji energije.
7. U članku 19.b Uredbe pojašnjeno je da se dvosmjerni ugovori za razlike primjenjuju na nova ulaganja čiji je cilj znatno obnoviti kapacitete postojećih postrojenja za proizvodnju električne energije, povećati njihove kapacitete ili produljiti njihov životni vijek. Kako bi se obuhvatili projekti koji su trenutačno u pripremi u državama članicama, dodano je odgovarajuće prijelazno razdoblje, tj. odredbe ovog članka primjenjivat će se samo na ugovore u okviru neposrednih programa zaštite cijena za nova ulaganja u proizvodnju sklopljene tri godine nakon datuma stupanja na snagu Uredbe. Prijelazno razdoblje za odobalnu hibridnu imovinu povezanu s dvije ili više zona trgovanja iznosi pet godina. Kad je riječ o raspodjeli prihoda koji proizlaze iz ugovora za razlike, treba postići odgovarajuću ravnotežu između davanja fleksibilnosti državama članicama i vraćanja prihoda krajnjim kupcima. Na snazi ostaje glavno pravilo da se prihodi raspodjeljuju krajnjim kupcima, ali ih države članice mogu upotrijebiti i za financiranje troškova neposrednih programa zaštite cijena ili ulaganja za smanjenje troškova električne energije za krajnje kupce. Udio prihoda raspodijeljenih krajnjim kupcima koji su poduzeća ne smije premašiti kombinirani udio potrošnje električne energije svih poduzeća. Preraspodjelom se isto tako ne dovode u pitanje pravila o državnim potporama utvrđena u člancima 107. i 108. UFEU-a. Naposljetku, uključeno je izuzeće za mala postrojenja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora i demonstracijske projekte.
8. U nastavku slijedi pregled odredaba Uredbe koje se odnose na fleksibilnost.
- Općenito, ojačane su i dodatno pojašnjene veze između odredaba o fleksibilnosti iz članaka 19.c – 19.f.

- U članku 19.c Uredbe detaljnije je utvrđen sadržaj izvješća o potrebi za fleksibilnošću sustava i jasno je navedeno da drugo tijelo ili subjekt koji nije nacionalno regulatorno tijelo, a koji je imenovala država članica može donijeti izvješće te da od operatora prijenosnih sustava i operatora distribucijskih sustava može zatražiti da dostave informacije. U izvješću se uzimaju u obzir europska procjena adekvatnosti resursa i nacionalne procjene adekvatnosti. Osim toga, u izvješću se barem ocjenjuju prepreke fleksibilnosti na tržištu i predlažu relevantne mjere ublažavanja.
  - Prema članku 19.d Uredbe okvirni nacionalni cilj sada se odnosi na nefosilna rješenja za fleksibilnost, a utvrđuje se na temelju izvješća u skladu s člankom 19.c. Države članice također mogu definirati privremene okvirne ciljeve prije prvog podnošenja izvješća.
  - Prema članku 19.e Uredbe države članice mogu primjenjivati programe potpore nefosilnim rješenjima za fleksibilnost koji se sastoje od plaćanja za raspoloživi kapacitet ako ulaganja u nefosilna rješenja za fleksibilnost nisu dovoljna za postizanje okvirnog nacionalnog cilja utvrđenog u članku 19.d. To ne sprečava države članice da svoje okvirne ciljeve ostvare drugim sredstvima.
9. Kad je riječ o mehanizmima za razvoj kapaciteta, države članice zaključile su da je potrebno pojednostavniti postupak odobravanja. Kako bi se odgovorilo na bojazni država članica, dodana je klauzula o preispitivanju prema kojoj Komisija najkasnije mjesec dana nakon stupanja na snagu Uredbe podnosi detaljno izvješće u kojem se procjenjuju mogućnosti racionalizacije i pojednostavnjenja postupaka iz poglavlja IV. U tom kontekstu Komisija od Agencije traži da prema potrebi izmijeni metodologiju za europsku procjenu adekvatnosti resursa. Osim toga, najkasnije tri mjeseca nakon stupanja na snagu Uredbe Komisija prema potrebi iznosi prijedloge s ciljem pojednostavnjenja postupka procjene mehanizama za razvoj kapaciteta.

10. Isto tako, države članice tijekom pregovora tražile su da mehanizmi za razvoj kapaciteta više ne budu privremeni i da ih se ne smatra krajnjom mjerom. Neovisno o potrebi za ograničavanjem narušavanja tržišnog natjecanja i unutarnjeg tržišta, u predloženim tekstovima potvrđuje se da mehanizmi za razvoj kapaciteta mogu imati važnu ulogu u osiguravanju adekvatnosti resursa, posebno tijekom prelaska na sustav bez emisija ugljika. U tom kontekstu tekstom se uvodi mogućnost da se od Komisije zatraži ograničeno produljenje odstupanja od granične vrijednosti emisija CO₂ u mehanizmima za razvoj kapaciteta zbog pitanja sigurnosti opskrbe.
11. U članku 64. Uredbe, članku 66. Direktive i uvodnoj izjavi 53.b Estoniji, Latviji i Litvi odobrena su nova odstupanja u vezi s njihovim tržištima uravnoteženja. S obzirom na to da baltičke zemlje ovise o ruskom sinkronom području za upravljanje frekvencijama, one još nisu bile u mogućnosti razviti vlastito funkcionalno tržište uravnoteženja. Ruski agresivni rat povećao je rizik za sigurnost opskrbe baltičkih zemalja. Stoga će baltičke zemlje tijekom određenog razdoblja biti izuzete od pojedinih zahtjeva koji se primjenjuju na postojeća tržišta uravnoteženja kako bi im se omogućio razvoj vlastitog tržišta uravnoteženja i povezivanje s kontinentalnom Europom.
12. Člankom 66. i povezanom uvodnom izjavom 53.g uvode se odstupanja od članka 40. stavka 4. i članka 54. stavka 2. za Cipar dok se prijenosni sustav na Cipru interkonekcijskim vodom ne poveže s prijenosnim sustavima drugih država članica.
13. U nastavku slijedi pregled odredaba Direktive koje se odnose na fleksibilnost.
  - U uvodnoj izjavi 46. pojašnjava se da bi kupcima trebalo omogućiti da imaju više od jednog mjernog i obračunskog mjesta koje pokriva jedinstveno priključno mjesto za njihove prostore. Državama članicama omogućena je veća fleksibilnost u određivanju tih pravila na nacionalnoj razini. Osim toga, dodana je mogućnost upotrebe pametnih sustava mjerenja koji mogu izravno pokrivati više od jednog mjernog mjesta.

- U članku 11.a i uvodnoj izjavi 44. dodano je da države članice mogu izuzeti opskrbljivače koji nude samo ugovore s dinamičnim određivanjem cijene od obveze ponude ugovora s fiksnim cijenama i obveznim trajanjem, pod uvjetom da to nema negativan učinak na tržišno natjecanje i da se zadrži dovoljan izbor ugovora s fiksnim cijenama i obveznim trajanjem.
- U članku 15.a i uvodnoj izjavi 51., u kojima je riječ o dijeljenju energije, pojašnjene su odgovornosti aktivnih kupaca za uravnoteženje. Nadalje, sva utvrđena prava i obveze potrošača primjenjuju se na krajnje kupce uključene u sustave dijeljenja energije. Povrh toga, pojašnjeno je da se konceptom dijeljenja energije ne dovode u pitanje primjenjiva nacionalna pravila za ovlašćivanje opskrbljivača.
- U članku 27.a i uvodnoj izjavi 48. pojašnjeno je da Direktiva ne utječe na postojeće sustave opskrbljivača zadnjeg izbora. Drugim riječima, ako je država članica već imenovala opskrbljivača zadnjeg izbora prije stupanja na snagu Direktive, nije potrebno provesti novi postupak za imenovanje opskrbljivača zadnjeg izbora. Osim toga, moguće je imenovati opskrbljivača zadnjeg izbora prije ili u trenutku kad opskrbljivač ne izvrši svoju obvezu.

- U članku 66.a i uvodnoj izjavi 53. Vijeću je osigurano veće postupovno diskrecijsko pravo da odluče o tome je li došlo do krize cijena električne energije. Vijeće, djelujući na prijedlog Komisije, trebalo bi provedbenom odlukom utvrditi postoji li kriza cijena električne energije na regionalnoj razini ili razini Unije i u odluci bi pritom trebalo navesti vremensku valjanost krize, koja može trajati do jedne godine. Kad je riječ o pokretačima, kriteriji u vezi s veleprodajnim tržištem uglavnom su zadržani u skladu s prijedlogom Komisije, no pri izračunu vrlo visokih cijena uvedena je mogućnost isključivanja razdoblja neuobičajenih cijena. U isto vrijeme, kriteriji u vezi s maloprodajnim tržištem postali su fleksibilniji, i to djelomično uvođenjem raspona za razinu naglih povećanja maloprodajnih cijena električne energije i djelomično smanjenjem procjene budućih trendova u pogledu očekivanog trajanja tih cijena sa šest mjeseci na tri mjeseca. Naposljetku, dodan je mehanizam za produljenje krize cijena električne energije na regionalnoj razini ili razini Unije, koji će podlijegati procjeni Komisije i prijedlogu Komisije.
- Kad je riječ o razdoblju prenošenja Direktive, zadržano je opće pravilo od šest mjeseci, u skladu s prijedlogom Komisije. Međutim, za članak 4. o slobodnom izboru opskrbljivača i članak 15.a o dijeljenju energije uvedeno je razdoblje od 24 mjeseca kako bi se olakšali provedbeni postupci država članica.

U pogledu REMIT-a:

- a) U članku 2. stavku 20.a i uvodnoj izjavi 10. na zahtjev nekoliko delegacija uključena je definicija „knjige naloga” kako bi se dodatno pojasnio prijedlog.
- b) U člancima 4.a i 9.a te uvodnim izjavama 11. i 12. o platformama za objavu povlaštenih informacija i registriranim mehanizmima izvješćivanja dodano je da bi Agencija u određenim slučajevima trebala imati ovlast za oduzimanje odobrenja. Osim toga, Komisija je dobila ovlasti za donošenje provedbenih akata kako bi se dodatno pojasnila provedba odredaba o registriranim mehanizmima izvješćivanja i platformama za objavu povlaštenih informacija. Slijedom toga, ti članci primjenjivat će se tek nakon što Komisija donese relevantne provedbene akte.
- c) U članku 9. i uvodnoj izjavi 18.a izmijenjen je zahtjev za sudionike na tržištu u Uniji koji imaju boravište ili poslovni nastan u trećoj zemlji. Sada se od tih sudionika na tržištu zahtijeva da umjesto prijavljivanja ureda imenuju predstavnika u toj državi članici u kojoj posluju kako bi se državama članicama pružila veća jasnoća.
- d) U pogledu članka 13. ACER može izvršavati svoje ovlasti u jurisdikciji država članica osim ako državno regulatorno tijelo uloži prigovor na temelju toga što je službeno pokrenulo ili provodi istragu o istim činjenicama, ili je provelo istragu o istim činjenicama i utvrdilo postojanje ili nepostojanje kršenja. ACER prije toga obavješćuje nacionalno regulatorno tijelo i druga relevantna tijela. ACER može izvršavati svoje ovlasti ako nacionalno regulatorno tijelo ne poduzme potrebne mjere kako bi ispunilo zahtjev ACER-a u slučajevima koji imaju prekogranični učinak. Nakon završetka istrage ACER sastavlja izvješće o istrazi u kojem iznosi svoje nalaze.

- e) U članku 13. dodano je da Agencija može izvršavati svoje ovlasti, ne dovodeći u pitanje stavak 3.a, ako nadležno nacionalno regulatorno tijelo od nje zatraži da izvršava svoje ovlasti u vezi s aktima koji imaju prekogranični učinak.
- f) U članku 13.a, koji se odnosi na nadzor na terenu koji provodi ACER, pojašnjeno je da se nadzori pripremaju i provode u bliskoj suradnji i koordinaciji s nacionalnim tijelima. Ovlasti ACER-ovih nadzora na terenu detaljnije su opisane kako bi se osigurala veća jasnoća. Također je dodano da se nadzori na terenu u privatnim prostorijama ne mogu provoditi bez prethodnog odobrenja pravosudnog tijela.
- g) Članak 13.c o postupovnim jamstvima za istrage ACER-a ojačan je detaljnim opisom prava osoba koje su predmet njegove istrage na izjašnjavanje o činjenicama koje se na njih odnose prije nego što ACER donese izvješće o istrazi na temelju članka 13.
- h) U članku 16.b pojašnjeno je da su smjernice i preporuke Agencije neobvezujuće i da Agencija neće moći objaviti informacije o tome je li nacionalno regulatorno tijelo usklađeno sa smjernicama ili preporukama.
- i) U članku 18. i uvodnoj izjavi 18. uvedene su izmjene kako bi se osigurala dosljednija primjena upravnih novčanih kazni u svim državama članicama. Kako bi se to postiglo, uključen je popis kriterija kojima se određuju te upravne novčane kazne i njihov iznos. Osim toga, državama članicama pružena je veća fleksibilnost uvođenjem mogućnosti određivanja nižih novčanih kazni koje se određuju na pojedinačnoj osnovi. Dodani su i postupci u slučajevima u kojima u pravnom sustavu države članice nisu predviđene upravne novčane kazne.

V. ZAKLJUČCI

1. S obzirom na navedeno Vijeće se poziva da prouči kompromisne tekstove predsjedništva kako su navedeni u dokumentima 10605/23 i 10606/23, riješi sva otvorena pitanja koja se mogu pojaviti tijekom sastanka i postigne dogovor o općem pristupu Vijeća s obzirom na predstojeće pregovore s Europskim parlamentom.
